

Sygn. akt VII U 923/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 maja 2021 r. w Warszawie

sprawy H. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania H. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 22 czerwca 2020 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

W dniu 6 lipca 200 r. H. O. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 22 czerwca 2020 r., znak: (...). U uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że w świadectwie pracy wystawionym przez pracodawcę został podany charakter wykonywanej pracy i stanowisko ściśle wg wykazu, działu, pozycji, punktu załącznika do zarządzenia ministra. Świadectwo potwierdza pracę w warunkach szczególnych w okresie od 8 stycznia 1970 r. do 30 września 1989 r. W ocenie odwołującej organ rentowy błędnie uznał, że została jej przyznana wcześniejsza emerytura, od 12 maja 2011 r. odwołująca pobiera emeryturę z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego. W oparciu o powyższe ubezpieczona wniosła o uwzględnienie świadectwa pracy w warunkach szkodliwych do obecnej emerytury (odwołanie, k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Argumentując swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że odwołująca ma przyznaną wcześniejszą emeryturę od dnia 6 czerwca 2006 r. Zgodnie natomiast z treścią art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata nie przysługuje osobie która nabyła prawo do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie, k. 10-10v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 6 czerwca 2006 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. przyznał H. O. urodzonej w dniu (...) wcześniejszą emeryturę od dnia 12 maja 2006 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., poz. 353 ze zm.), świadczenie było przeliczane i waloryzowane (bezsporne, a nadto: decyzja ZUS z dnia 12 maja 2006r., k. 47 tom I a.r.).

W dniu 13 kwietnia 2011 r. H. O. wniosła o przyznanie prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego (wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 tom II a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 12 października 2011 r. wydał decyzję znak: (...) którą przyznał H. O. emeryturę od 12 maja 2011 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Jednocześnie organ rentowy zaznaczył, że emerytura wyliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 1.318,30 zł brutto. Emerytura była wielokrotnie przeliczana i waloryzowana (decyzja ZUS z dnia 12 października 2011 r., k. 17 tom II a.r.).

Pismem z dnia 15 maja 2020 r. H. O. wniosła o przeliczenie emerytury wraz z rekompensatą i uznanie oraz zaliczenie całego okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze (pismo z dnia 15 maja 2020 r. – k. 101 tom II a.r.).

Decyzją z dnia 22 czerwca 2020 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił H. O. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., jeżeli przed dniem 1 stycznia 2009 r. wykonywał przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz nie ma ustalonego prawa do emerytury na podstawie art. 46 w zw. z art. 29, 32, lub 39, art. 50a lub art. 50e albo 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wobec powyższego organ rentowy odmówił prawa do rekompensaty, ponieważ decyzją z dnia 6 czerwca 2006 r. odwołującej została przyznana wcześniejsza emerytura na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej, a zatem nie został spełniony wymóg, o którym mowa w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych (decyzja ZUS z dnia 22 czerwca 2020 r., k. 107 tom II a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy, w skład których wchodziły akta organu rentowego. Stan faktyczny sprawy był co do zasady bezsporny. Sąd uznał materiał dowodowy za wystarczający do rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie H. O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 22 czerwca 2020 r., znak: (...) jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575, dalej: k.p.c.) sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony dokumentów, w szczególności podniesione przez odwołującą zarzuty Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów lecz prawa, wobec czego Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Spór zaistniały w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia okoliczności stanowiących przesłankę uzyskania prawa do rekompensaty według przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1924).

Zgodnie z art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

Reguły uzyskania zdefiniowanej wyżej rekompensaty zostały określone w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat. Natomiast w myśl ust. 2 cytowanego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Jak wynika z powyższych przepisów przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

1. utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie,
2. niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych,
3. legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej,
4. niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie emerytalnej.

Zaznaczenia wymaga również, że powyższe przesłanki mają charakter kumulatywny, tj. aby móc ubiegać się o świadczenie w postaci rekompensaty przewidzianej w ustawie o emeryturach pomostowych konieczne jest jednoczesne zaistnienie przesłanek określonych w punktach 1-3, oraz nieistnienie przesłanki o charakterze negatywnym, określonej w punkcie 4.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszego sporu Sąd Okręgowy zwraca uwagę na brzmienie art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych zgodnie z którym, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291, dalej: ustawa emerytalna). Okoliczność wskazana w tym przepisie stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, to znaczy, że zaistnienie wyrażonej w niej sytuacji uniemożliwia realizację przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia. Skoro więc wnioskodawczyni posiada prawo do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie emerytalnej, to prawa do rekompensaty nabyć nie może. Sąd podziela istniejący w doktrynie pogląd (M. Zieleniecki, komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX 2014), zgodnie z którym stosowanie jedynie wykładni literalnej omawianego przepisu jest niewystarczające, gdyż prowadziłoby do wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z funduszu ubezpieczeń społecznych. Do prawidłowej interpretacji tego przepisu konieczne jest zastosowanie wykładni systemowej, która prowadzi do przepisu art. 23 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego. Z kolei z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r. W tych okolicznościach warunek sformułowany w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia.

W świetle przytoczonych okoliczności, twierdzenia odwołującej w przedmiocie przysługującego jej uprawnienia do w/w rekompensaty, w związku ze spełnieniem warunków do przyznania emerytury z tytułu pracy w szczególnym charakterze, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Sąd uznał za bezzasadne.

Odwołująca twierdzi bowiem, że decyzja organu rentowego w sposób krzywdzący pozbawiła jej prawa do rekompensaty. Skarżąca pozostaje w przekonaniu, że skoro posiada staż pracy w szczególnym charakterze powyżej 15 lat o którym mowa w w/w rozporządzeniu, to należy się jej prawo do żądanego świadczenia. Stanowisko to jest jednak

błędne. Jak bowiem wcześniej wskazano, emerytura z tytułu pracy w szczególnym charakterze, jest świadczeniem, które reguluje nie tylko rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ale również ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czego konsekwencją jest wyczerpanie dyspozycji art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych wykluczającej przyznanie rekompensaty osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Skoro, jak wynika z powyższego, celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39 czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 grudnia 2015 r., lex nr 1979477).

Jak zasadnie podnosi organ rentowy odwołująca od dnia 12 maja 2006r. miała ustalone prawo do emerytury wcześniejszej decyzją z dnia 6 czerwca 2006 r. na podstawie ustawy emerytalnej. W wyroku z dnia 16 maja 2018 roku w sprawie III UK 88/17 (OSNP 2019/2/23) Sąd Najwyższy wskazał, że rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nie przysługuje osobie, która nabyła ex lege prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o świadczenie. Podobnie Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1073/17 (Biuletyn Sadu Apelacyjnego w Katowicach nr 3/2018) uznał, że ubezpieczony, który nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach nie może – po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego - skutecznie domagać się przyznania odszkodowania (rekompensaty), o którym mowa w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Sąd Okręgowy w pełni podziela poglądy Sądów zaprezentowane powyżej.

Na marginesie Sąd zważył, że decyzją z dnia 12 października 2011 r., organ rentowy przyznał H. O. emeryturę powszechną od dnia 12 maja 2011 r. na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Nie ulega wątpliwości, że oba powyżej wymienione świadczenia emerytalne przyznane zostały odwołującej na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Reasumując to właśnie to nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty. Wymaga podkreślenia, że przepis art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury.

Mając na względzie całokształt przytoczonych okoliczności, Sąd orzekł na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w sentencji.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

(...)